

Η Π Α Λ Η

Η πάλη είναι εικών μάχης του ανθρώπου, χρησιμοποιώντας τὰ φυσικά αὐτοῦ ὅπλα μόνον, ἵνα καταβάλῃ τὸν ἀντίπαλον. Παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς καὶ κατὰ πάντας τοὺς χρόνους ἡ πάλη ἀνεπτύχθη ὑπὸ κανόνων καὶ εἰς χρῆσις διαφόρους. Ἡ τὴν σήμερον διεθνῶς παραδεχγμένη πάλη συνίσταται εἰς τὸ νὰ ρίψῃ ὁ ἕτερος τῶν παλαιστῶν τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ κατὰ γῆς καὶ κατὰ τῶν δύο ὁμοπλατῶν αὐτοῦ ταυτοχρόνως. Κατὰ ταύτην δὲν ἐπιτρέπονται τὰ κτυπήματα, οἱ ὑποσκελισμοί, αἱ λαβαὶ τοῦ ποδὸς διὰ τῶν χειρῶν, αἱ στροφαὶ τῶν βραχιόνων καὶ ἡ χρῆσις τοῦ πόνου ὡς μέσου.

Ἡ πάλη εἶναι ὁ τύπος τῆς ἀσκήσεως τῆς δυνάμεως. Εἶναι ἀσκήσις, ἣν ὀλίγον ὑπολήπτονται οἱ νέοι μας, ἥτις ὅμως μετὰ τὸν δρόμον εἶναι ἡ μάλλον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς αὐτῶν ἀρμόζουσα. Ἡ πάλη πλὴν τῆς ἀναπτύξεως τῶν μυϊκῶν δυνάμεων ἔχει καὶ παιδαγωγικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀγωνιζομένου σπουδαίαν. Ἐθίζει αὐτὸν εἰς τὴν καρτερίαν, δι' ἧς ἐπιτυγχάνει τὴν ἐξάντλησιν τῶν δυνάμεων τοῦ ἀντιπάλου του· ἐθίζει αὐτὸν εἰς τὴν πειθαρχίαν, ὑποχρεοῦσα αὐτὸν νὰ ἀκολουθῇ ἀγωνιζόμενος ὁρισμένους νόμους καὶ διατάξεις· ἀναπτύσσει δὲ καὶ τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματος, διότι κρατεῖ αὐτὸν ἐν διαρκεί προσοχῇ, ἔπως ἐν τάχει ἀντιλαμβάνηται καὶ τὰ ἐλάχιστα τοῦ ἀντιπάλου του λάθῃ καὶ ἐπωφεληθῇ αὐτῶν, καὶ δὴ τὴν παραμέλησιν τῆς καλῆς στροφῆς, ἥτις ἐν τῇ πάλῃ καὶ τῇ σπαρτασίᾳ εἶναι διαρκὴς ἀπέκρυσσις.

Ἡ πάλη ἀνάγεται εἰς παναρχαίους χρόνους. Ὁ Ζεὺς ἐπάλασε πρὸς τὸν Κρόνον, ὁ δὲ Ἡρακλῆς λέγεται ὅτι ἤρατο νίκας πάλης καὶ παγκρατίου. Παρ' Ὁμήρῳ κατὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πατρόκλου τελεσθέντας ἀγῶνας παλαίονσι πρὸς ἀλλήλους (1) ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. Ἐν Λέσβῳ δὲ ὁ Ὀδυσσεύς κατεπάλασε τὸν Φιλομηλείδην. Τὴν παλαίστικὴν ὅμως τέχνην ν ἐισήγαγε πρῶτος ὁ Θησεύς· τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ ὁ Πανσανίας, ἀναφέρον εἰς τὰ Ἀττικὰ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Λέγεται δὲ ὁ Κερκυὼν τοὺς καταστάντας εἰς πάλην διαφθεῖραι, πλὴν Θησεύς. Θησεύς δὲ κατεπάλασεν αὐτὸν σοφίᾳ τὸ πλεόν. Παλαιστικὴν γὰρ τέχνην εὔρε Θησεύς πρῶτος καὶ Πάλης κατέστη ὕστερον ἀπ' ἐκείνου διδασκαλίαν, πρότερον δὲ ἐχρῶντο μεγέθει μόνον καὶ ρώμῃ πρὸς τὰς πάλας».

Ἡ πάλη, τὸ τεχνικώτατον καὶ πανουργότατον τῶν ἀθλημάτων κατὰ Πλούταρχον, ἦτο ἐν τῶν πέντε ἀγωνισμάτων τῶν ἀποτελούντων τὸ Πένταθλον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, ἦτο δὲ δύο εἰδῶν ἡ ὀρθὴ ἢ ὀρθοστροφικὴ πάλη, ἡ καὶ ὀρθοπάλη καλουμένη καὶ ἡ ἀλίνδῃσις ἢ κύλισις. Ἐν τῇ

πρῶτῃ ἐνίκα ὁ καταρρίπτων τὸν ἀντίπαλον τρίς, ἐν δὲ τῇ κυλίσει, ἧς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐγίνετο χρῆσις, ἐπειράτο ἐκάτερος νὰ καταβάλῃ καὶ καταπαλαίσῃ καὶ χαμαὶ τὸν ἀνταγωνιστὴν τοῦ ρίψῃ ὑπτιον καὶ κρατήσῃ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέχρις οὗ ἀπαυδῶν οὗτος ὁμολογῇ τὴν ἥτταν τοῦ ἀπαγορευῶν (ἀνατείνων τὴν χεῖρα). Ἐν τῇ πάλῃ ἡ νίκη δὲν ἐξηρτάτο ἀπλῶς μόνον ἐκ τῆς ρώμης, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἐκ τῆς τέχνης τοῦ συλλαμβάνειν καὶ καταπαλαίειν τὸν ἀνταθλον. Ἦσαν δὲ ἐν χρῆσει πολλὰ σχήματα καὶ δόλοι ἐν τῷ ἀγῶνι ἐπιτρεπόμενοι, ὧν περιεσώθησαν οὐκ ὀλίγοι τεχνικοὶ ὅροι καὶ ἐρμηνεῖαι ἀρχαῖαι· οἷον: ὑποσκελίζειν, κλιμακίζειν, τραχηλίζειν, λυγίζειν, στρέφειν, ἄγγειν, κλᾶν τοὺς δακτύλους, ἀκροχειρίζειν, συνταράσσειν τὰ μέτωπα. Ὁμοίως περιεσώθησαν καὶ ἐπιθέτα παλαιστῶν· οἷον: ἰσόπαλος, συλλαχών, συγκεκληρωμένος, ἀντίπαλος, ἑφεδρος, (1) ἀνέφεδρος....

Ἡ πάλη διεξήγετο ἐν ὁρισμένῳ χώρῳ κ ο ν ῖ σ τ ρ α ἢ παλαίστρᾳ καλουμένῃ, ἐπεστρωμένῃ δι' ἄμμου. Ἐπάλαιον δὲ οἱ παλαισταὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους φέροντες περιζώμα περὶ τὴν ὀσφύν, βραδύτερον δὲ, ἐνεκα ἐπεισοδίου τινός, γυμνοί. Ἠλείφοντο δὲ δι' ἐλαίου, ὅπερ συνήθως ἐφέρετο ἐν μικρῷ ἀγγεῖῳ καὶ ἐκονίοντο ἥτοι ἐπεπάσσοντο διὰ λεπτῆς κόνεως, τὸ μὲν ἵνα μὴ τὸ σῶμα αὐτῶν ἀποδαίνῃ ἄγαν λειπὸν καὶ ὀλισθηρὸν καὶ δὴ ἐν τῇ πάλῃ δύσληπτον, τὸ δὲ πρὸς ὑγίαν, ἵνα μὴ ἐπερχῇται αἰφνιδιαὶ ψύξις ἐκ τῆς ἐφιδρώσεως. Πρὸς καθάρσιν δὲ τοῦ σώματος μετὰ τὴν ἀθλήσιν ἐπέξεον πρὸ τοῦ λουτροῦ τὸν ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς ἄμμου γλοιὸν ἢ ρύπον διὰ τῆς στελεγγίδος. (2)

Ἦτο δὲ αὕτη ἐργαλεῖον μεταλλικὸν λιστροειδὲς ἦτοι κοχλιαροειδὲς, ἐπιμήκη ἔχον τὴν καύλῳ. Ὁ σπόγγος ὡσαύτως, ἐννοεῖται, ἦτο ἀναγκαῖος ἐν τῇ ἀπολούσει.

Διόνος ἀθλητῆς ἐν τῇ πάλῃ ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Κρότωνος Μίλων ὁ Διοτίμου. Ἡ ρώμη τοῦ Μίλωνος πολλαχῶς ἐνεκωμιάσθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Ἐγένετο ἐμιλητῆς τοῦ Πυθαγόρου, διατρέψαντος ἐν τῇ πόλει πολλὸν χρόνον. Λέγουσι δὲ εἶναι ἐν τῷ συσσίτιῳ ποτὲ τῶν φιλοσόφων πονήσαντος στύλου ὁ Μίλων ὑποδὺς ἔσωσεν ἐκ τοῦ κινδύνου ἅπαντας καὶ τοὺς περὶ αὐτόν. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀθλητοῦ φέρονται τὰ ἑξῆς· ἰστάμενος ἐπὶ ἀθλητιμῶν δίσκῳ «γέλῳτα ἐποιεῖτο τοὺς ἐμπίπτοντάς τε καὶ ὠθοῦντας ἀπὸ τοῦ δίσκου»· ἐκράτει καρπὸν ροιᾶς οὕτω στερεῶς ἀπὸ τῆς χειρός, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀποσπασθῇ ἢ ροιά, ἣν ἄλλως οὐδ' ἐκεῖνος διὰ συνθλίψεως ἐδολαπτεν, (καίτοι δὲν ἦτο ἐπ' ἴσης ἀνδρείος τὴν

(1) Ἐφεδρος ἐκαλεῖτο ὁ ἀθλητῆς τῆς πάλης, ὁ μὴ ἔχων ἀντίστοιχον νὰ ἀποτελέσῃ ζεύγος, δηλ. ὁ μὴ συλλαχών, ὁ μὴ συγκεκληρωμένος, ὅπως ἦτο ὁ ἀνέφεδρος· διότι καὶ τότε ἡ κλήρωσις τῶν παλαιστῶν ἐγίνετο κατὰ ζεύγη ὅπως καὶ νῦν. Ὁ ἑφεδρος λοιπὸν εἶχε τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἀπέφευγε τὸν μετὰ τοῦ ἀντιστοίχου του διαγωνισμόν, μὴ ὑπάρχοντος τοιοῦτου· τῆς τοῦ ἀνεφέδρου ὅμως νίκης ἢ δόξα καὶ ἡ ἀξία ἦτο μεγαλύτερα τῆς τοῦ ἐφέδρου.

(2) Στελεγγίδες εὐρέθησαν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἱκαναὶ τὸν ἀριθμόν.

(1) Ὁμήρου Ἰλιάς Φ. 705.

ψυχὴν, διότι ἡ ἐρωμένη ῥῆστα τὴν ῥόαν ἐξήρει·) περιέβαλλεν ὡς διὰ στεφάνου τὸ μέτωπον διὰ χορδῆς, ἣν ἐρρύγγυε κλείων τὸ στόμα καὶ συνέχων τὴν ἀναπνοὴν ἐντὸς τῶν χειλέων μέχρι ἐξογκώσεως τῶν φλεβῶν τῆς κεφαλῆς. « Στρατευσάντων δὲ τῶν Σουβαριτῶν διὰ τριάκοντα μυριάδων ἐπὶ τοὺς Κροτωνιάτας, οὗτοι ἀντετάχθησαν διὰ δέκα μυριάδων, ἡγουμένου τοῦ Μίλωνος, ὅστις καὶ κατήλθεν εἰς τὴν μάχην ἐστεφανωμένος τοῖς Ὀλυμπιακοῖς στεφάνοις καὶ διασκευασμένος δίκην Ἡρακλέους λεοντῇ καὶ ροπάλῳ, ἔτρεψε δὲ πρῶτος τοὺς καθ' αὐτὸν τεταγμένους πολεμίους καὶ ἐγένετο αἰτίος τῆς νίκης ».

Μόνον τὸν ἐξ Αἰτωλίας βουκόλον Τίτορμον ὠμολόγησεν ἑαυτοῦ ὑπέρτερον ὁ Κροτωνιάτης ἀθλητὴς· « ἰδὼν γὰρ τὸν Τίτορμον μέγαν τὸ σῶμα ἠθέλησε νὰ λάβῃ πείραν τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· οὗτος δὲ λαμβάνει λίθον μέγιστον καὶ πρῶτον μὲν ἔλκει αὐτὸν πρὸς ἑαυτόν, εἰτα ἀπωθεῖ, καὶ δις καὶ τρίς τοῦτο ἐποίησε, καὶ μετὰ ταῦτα ἤρην αὐτὸν ἕως εἰς τὰ γόνατα, καὶ τέλος ἀράμενος ἐπὶ τὸν ὦμον ἔφερεν ἕσον ἐπ' ὀργυιάς ὀκτὼ καὶ ἑρρίψεν· ὁ δὲ Κροτωνιάτης Μίλων μόνον τὸν λίθον ἐκίνησεν· εἰτα ὁ Τίτορμος εἰς τὴν ἀγέλην ἐλθὼν καὶ στὰς ἐν μέσῳ ἔλαβε τοῦ ποδὸς μέγιστον ταῦρον ἄγριον ὄντα καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν σπεύδοντα νὰ ἐκφύγῃ· παρόντα δὲ ἕτερον ταῦρον τῇ ἐτέρᾳ χειρὶ ἐκράτει· θεασάμενος δὲ ταῦτα ὁ Μίλων, ὅστις ἕνα μόνον ταῦρον ἀνεκράτησεν, εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἶπεν· « ὦ Ζεῦ, μὴ τοῦτον Ἡρακλῆ ἡμῖν ἕτερον ἐσπείρας ; »

Περὶ τῆς πολυφαγίας δὲ τοῦ Μίλωνος ὁ Ἀθήναιος ἀναφέρει πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τάδε· « ἐν Ὀλυμπίᾳ ταῦρον ἀναθέμενος τοῖς ὦμοις τετραετὴ ὁ Μίλων, καὶ τοῦτον περιενέγκας τὸ στάδιον μετὰ ταῦτα δαιτρεύσας, μόνος κατέφαγεν αὐτὸν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ». Τὸ τέλος τοῦ Μίλωνος ἦτο τραγικόν, ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ἐπὶ ρώμῃ πεποιθήσεως αὐτοῦ· διότι « θελήσας ἐν δάσει σχίσαι διὰ τῶν χειρῶν κορμὸν δρυός, εἰς ὃν ἦσαν ἐμβεβλημένοι σφῆνες, ἐμβαλὼν χεῖρας ἅμα καὶ πόδας εἰς τὴν ρωγμὴν ἐξέτεινε τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἡμισχίστου κορμοῦ· ἀλλὰ τότε ὀλισθαίνουσιν οἱ σφῆνες καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ μένουσιν ἐντὸς τοῦ ξύλου. Ὁ ἀθλητὴς ἐγένετο βορὰ τῶν λύκων. Παρεμφερὲς ἦτο καὶ τὸ τέλος ἐτέρου περιφήμου ἀθλητοῦ τοῦ Πολυδάμαντος. Δεινὸς ἐπίσης παλαιστῆς Ὀλυμπιονίκης ἀναφέρεται Δημοκράτης ὁ Τενέδιος, ὅστις ἐτιμήθη καὶ δι' ἀνδριάντος ἐν τῇ Ἀλτεῖ. Ἐν τίνι εὐρεθέντι ψηφίσματι ὁ Δημοκράτης ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν Ἡλείων Πρόξενος καὶ εὐεργέτης τῆς πόλεως. « Δημοκράτης ὁ παλαιστῆς καὶ αὐτὸς νοσήσας τοὺς πόδας παριὼν εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ στὰς ἐν τῷ σταδίῳ, περιγράφων ἑαυτῷ κύκλον, προσέταττε τοῖς ἀντιπαλαισταῖς ἕξω τῆς γραμμῆς αὐτὸν προέλκειν· οἱ δὲ ἡττῶντο ἀδυνατοῦντες· ὁ δὲ εὖ διαδὰς ἐν τῇ στάσει καὶ ἐγκρατῶς, στεφανούμενος ἀπῆει ». Ὡσαύτως Ἀμισινᾶς ὁ Βαρκαῖος, ὅστις ἐνίκησε τῷ 460 π. Χ. ἐν Ὀλυμπίᾳ πάλιν. Ὁμοίως παλαιστῆς τις ἐκ Μιλήτου ἐνίκησεν ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸν ἀνταγωνιστὴν του, Ἐφέσιον τὴν πατρίδα, λυθέντων,

ὡς λέγεται, τῶν Ἐφεσίων γραμμάτων, ἅπερ οὗτος ἔφερεν ὡς περίαπτον περὶ τὸν ἀστράγαλον. Μεταξὺ τῶν ἐνδόξων παλαιστῶν Ὀλυμπιονικῶν δέον νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸν Στράτιωνα τὸν Ἀλεξανδρέα, ὅστις κατὰ τὸν Πausanίαν περὶ οὐδονίκης ἅμα καὶ παρὰ οὐδονίκης ἀνεκνήρυχθη, τὸ μὲν ὅτι παρὰ οὐδονίκης ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς πάλην καὶ παγκράτιον, τὸ δὲ ὅτι καθ' ὅλην τὴν τετραετὴ περὶ οὐδονίως τῶν ἀθλητικῶν ἀγῶνων ἐνίκησεν.

Θ. ΛΑΡΔΗΣ

ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΤΟ ΑΔΕΛΣΒΕΡΓΙΟΝ ΑΝΤΡΟΝ

ΕΤΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ποτε ἐν Τεργέστη ἐξέφρασα πρὸς τινὰ φίλον μου τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ψυχροσταγὲς Ἀδελσβέργιον Ἀντρον, περὶ οὗ πλεῖστα ὅσα θαυμάσια εἶχον ἀκούσῃ καὶ ὕπερ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐμελλε νὰ φωταγωγηθῇ. Ὁ φίλος μου ἐδείχθη προθυμότατος καὶ τῇ 9ῃ π. μ. τῆς 20 Ἰουλίου τοῦ 1876 εὐρισκόμεθα ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ, ὁπότεν ἐμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ ἡ εἰς τὸ Ἀδελσβέργιον σπῆλαιον διευθυνομένη ἀτμοκίνητος ἀμαξοστοιχία ἡ ἐξ εἰκοσιν ἀμαξῶν συνισταμένη.

Τῇ 10ῃ ἀκριβῶς π. μ. ἡ ἀτμάμαξα ἤρchiσε νὰ κινήται. Ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἶχομεν πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἡμῶν τὴν θάλασσαν, ἣν διέπλεον πάμπολλα ἀλιευτικὰ πλοίαρια, καὶ τὸ μαγευτικὸν παλάτιον τοῦ Ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανοῦ, τὸ καλούμενον miramar, ὅπερ οὐδεὶς δύναται νὰ ἴδῃ καὶ νὰ μὴ οἰκτείρῃ τὴν ἀστασίαν τῆς τύχης τοῦ ἀνδρός, ὅστις δὲν ὑπῆρξε μόνον ἱκανότατος στρατιωτικὸς ἀλλὰ καὶ δόκιμος συγγραφεὺς, περιγράφας ἐν ἀνθηροτάτῃ γερμανικῇ γλώσσῃ, τὰς πολλὰς περιηγήσεις του καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι διατριβὴν του.

Μετὰ ἔξ ἢ ἐπτὰ σταθμοὺς εἰς 3 ὥρας καὶ 40 λεπτὰ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κώμην Ἀδελσβεργ, ὅπου 4 ἀμαξοστοιχίαι εἶχον φθάσῃ πρὸ ἡμῶν κομίζουσαι ἄπειρον πλῆθος ἐπισκεπτῶν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Αὐστρίας, Ἰταλίας καὶ Γερμανίας, ὧν οἱ μὲν προὔτιμῃσαν διὰ παρὰ τὸν σταθμὸν ξενοδοχεῖα καὶ ζυθοπωλεῖα, οἱ δὲ διηυθύνθησαν εἰς τὴν 10 λεπτὰ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ ἀπέχουσαν κώμην. Τὴν θαν ταύτην διεύθυνσιν ἐλάβομεν ὁ φίλος μου τε ἐγὼ καὶ καὶ δὲν μετεμελήθημεν παντελῶς· διότι καὶ ἡ ὁδὸς ἦτο ὁμαλὴ καὶ αἱ ἐκατέρωθεν αὐτῆς δενδροστοιχίαι πρεῖχον κατὰ τὴν θερμὴν ταύτην ὥραν τοῦ ἔτους λίαν εὐεργετικὴν σκιάν καὶ οἱ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν θαλεροὶ κήποι ἦσαν λίαν θελκτικοὶ καὶ ἀληθῶς μαγευτικοί.